

Bipolaire stoornissen

Dr. P.F.J. (Raphael) Schulte,
Psychiater/psychotherapeut

Mede-auteur Nederlandse richtlijn Bipolaire Stoornissen
Voorzitter werkgroep psychotherapie KenBis

Onderdiagnostiek bipolaire stoornis

- In Nederland 12 jaar van begin bipolaire stoornis tot diagnose
- depressieve patiënten in huisartsenpraktijk 10% tot 30%
- ongeselecteerde patiënten van psychiatrische poliklinieken 12% tot 30%
- In Nederland 2,4% van de bevolking
- Hetero-anamnese!

Manie

- Essentieel criterium
  - euforisch (overdreven opgewekt, uitgelaten) incl. extatisch (buiten zichzelf, verrukt, in vervoering)
  - prikkelbaar (incl. dysfoor en ontstemd)
  - expansief (zelfoverschattend, mededeelzaam)
  - overactief
- Andere stemmingsaspecten
  - Labiliteit
  - Depressie

Bijkomende symptomen (3 of meer)

- Opgeblazen gevoel van eigenwaarde of grootheidsideeën/wanen
- Afnemen behoefte aan slaap
- Spreekdrang
- Gedachtenvlucht
- Verhoogde afleidbaarheid
- Toegenomen activiteit of agitatie
- Activiteiten met pijnlijke gevolgen

Depressie

- Sombere stemming
- Verlies van plezier en/of interesse
- Geïrriteerdheid
- Slecht /veel slapen
- Denken aan de dood (suicidegevaar)
- Meer of minder eten
- Langzamer denken
- Besluiteloos
- Concentratieproblemen /trager

NIMH-LCM™ Clinicus rapportage (prospectief)

Naam patiënt: ..... Maand: ..... Jaar: .....

Ingevuld door: ..... Datum invulling: ..... - ..... - .....

Dagen van de maand			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31				
Medicatie naam	Dosering per week	Ernstig ingevuld?	Noteer hier het totaal aantal tabletten dat per dag is ingenomen																																		
Lithium																																					
Carbamazepine																																					
Valproaat																																					
Dagen van de maand			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31				

MANIE

Psychose (✓/indien ja)																																			
Onafnemende manie (✓/indien ja)																																			
ERNSTIG	Ernstige beperkingen of																																		
	hoog	OROTE moeite met doelgerichte activiteiten																																	
MATIG	laag	ENIGE moeite met doelgerichte activiteiten																																	
		Energiek en productief met WEINIG of geen beperkingen																																	
Dagen van de maand			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31		
LICHT	WEINIG of geen beperkingen																																		
	laag	Functioneren met ENIGE moeite																																	
MATIG	hoog	Functioneren met OROTE moeite																																	
		Ernstige beperkingen of																																	

DEPRESSIE

Aantal stemmingsoomslagen/dag																																		
Inhoud (-4 tot +4)																																		
Levensgebeurtenissen																																		
OMGEVEL DE DAGEN VAN DE MENSTRUATIE																																		
Dagen van de maand			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	

Depressie: verschil met unipolair

- plotseling begin en einde van de episode (binnen dagen)
- korte episode (enkele weken)
- Psychotische verschijnselen
- stemmingsinstabiliteit tijdens de episode
- ongunstige respons op een Antidepressivum (toegenomen agitatie, ineffectiviteit)
- gunstige respons op Lithium

Beloops- diagnostiek met de life-chart

Bipolaire I stoornis

Bipolaire II stoornis

Cyclothyme stoornis

Depressieve stoornis

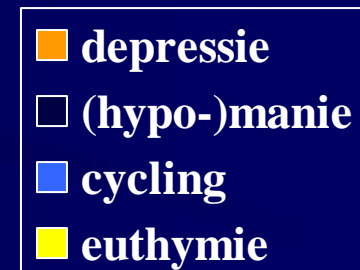
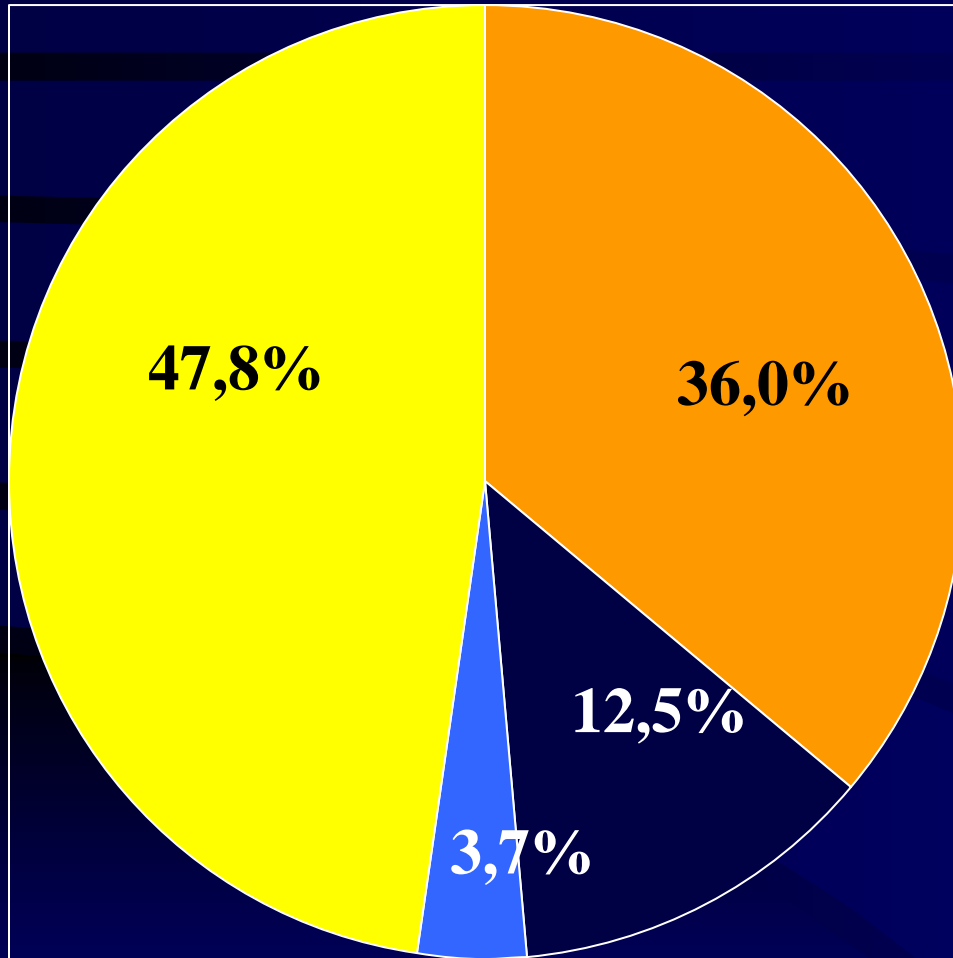
Dysthyme stoornis

Beloop

- Beginleeftijd: gemiddeld 22 jaar (van puberteit tot dood)
- 60 tot 70% van de manieën onmiddellijk voor of na een depressieve episode
- met seizoensgebonden patroon
- begin na geboorte (post partum)
- rapid cycling

Percentage van de tijd symptomatisch gedurende een jaar prospectieve follow-up.

Kupka, et al. 2007

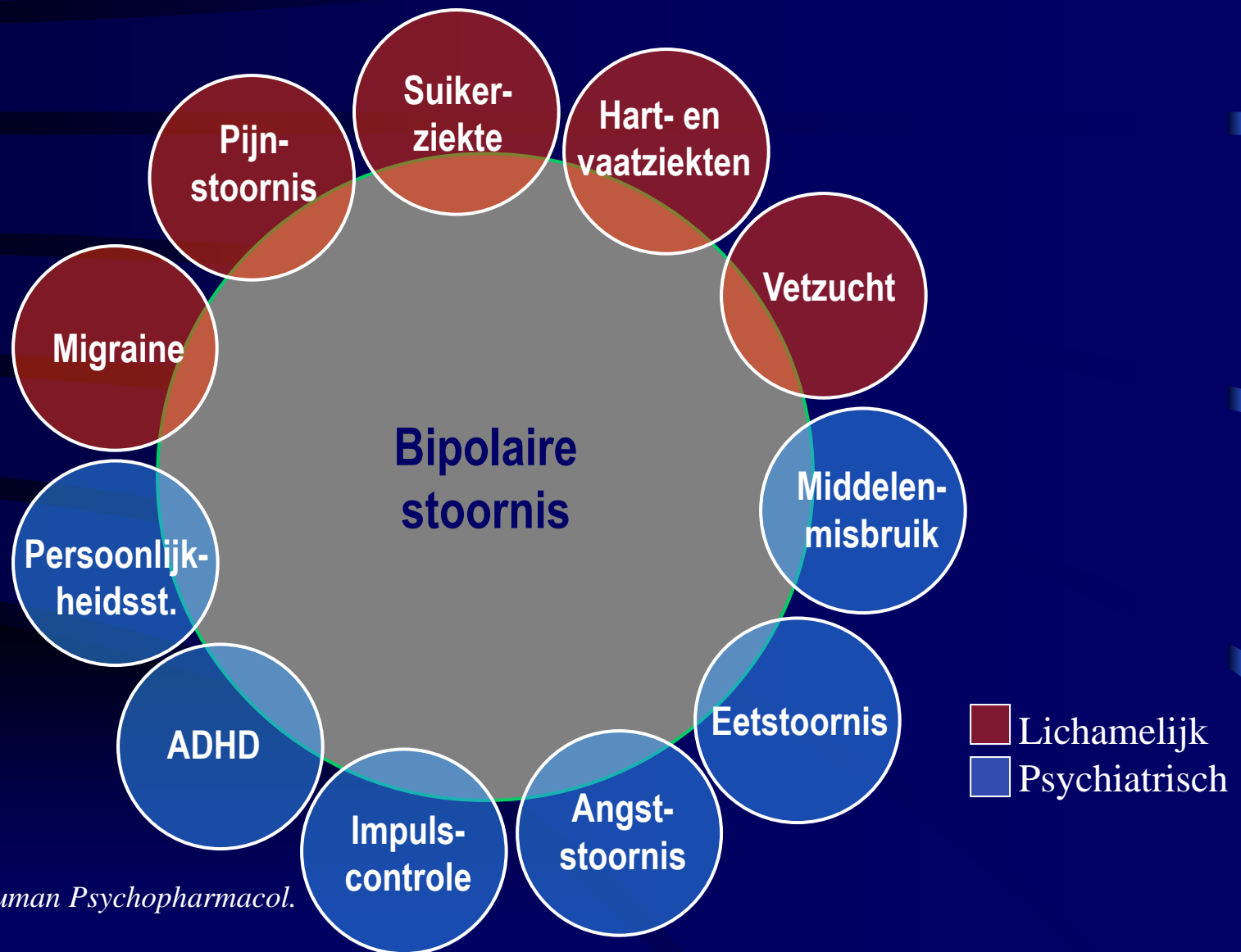

Bipolair I (N=405)

Cognitieve problemen

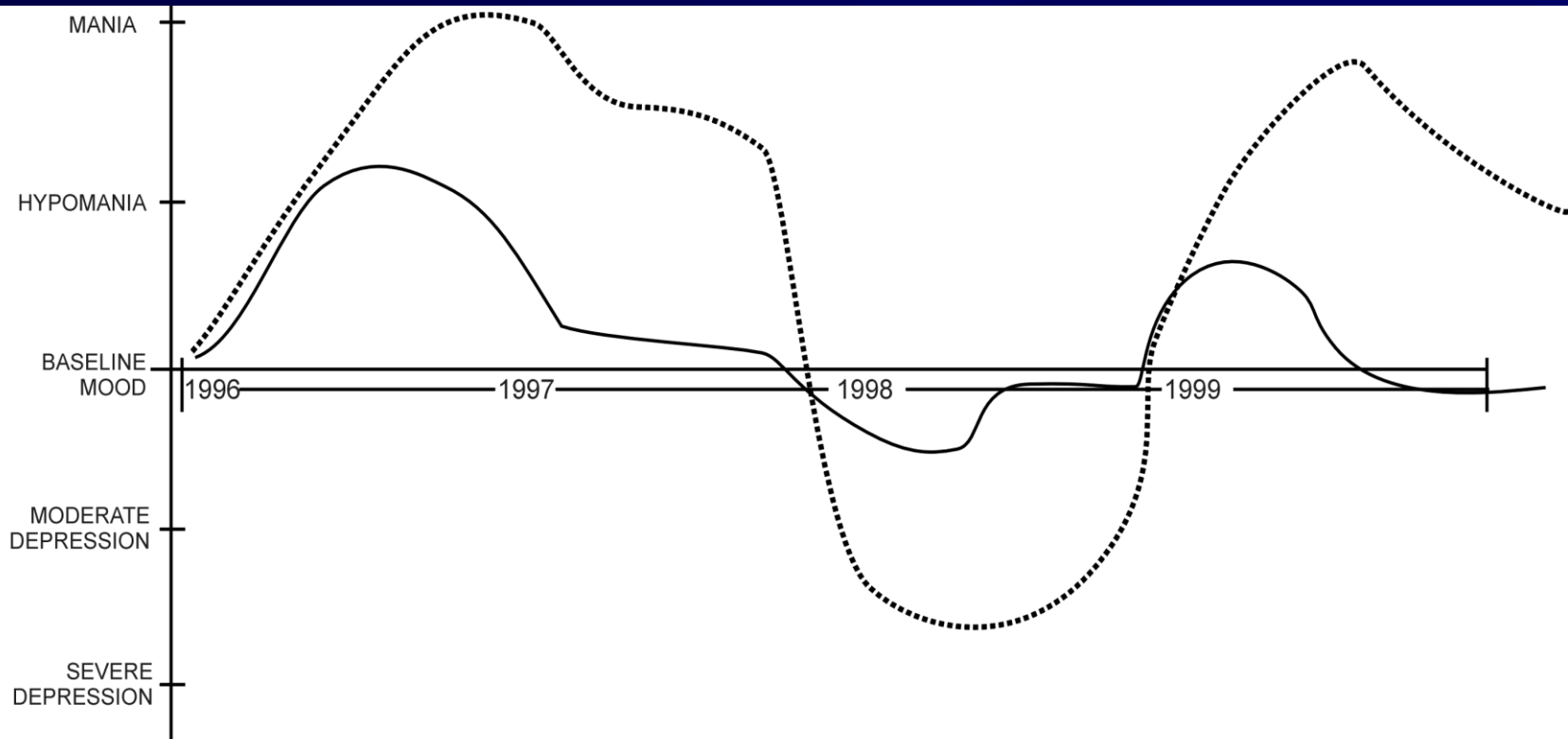
- uitvoerende functies
- leren van nieuwe informatie door middel van gesproken taal, en deze informatie later weer uit het geheugen kunnen opdiepen
- volhouden van de aandacht
- trager tempo van handelen dan vroeger

Bijkomende ziekten

Effecten van Bipolaire stoornis

- Arbeidsongeschiktheid, veranderingen van baan
- Verhuizingen
- Scheidingen, trouwen
- Financiële problemen
- Gezondheidsproblemen (bijv. cardiovasculair)
- Opvoedingsproblemen
- Juridische problemen
- Hoge medische kosten
- Suicide

Albert's longer-term mood cycling, as it would appear on appropriate medications (solid lines) and off of medications (dotted lines).

FIG. 6-2

Behandeling

- Voorlichting/psychoeducatie
- Zelfmanagement
  - Life Chart Methode
  - Signaleringsplan
  - Dag / nachtritme
  - Contragedrag
- Medicatie

Medicatie

- Eerste keuze: lithium
- Valproïnezuur, lamotrigine
- Verschillende antipsychotica
- Antidepressiva?
- Lichttherapie
- ECT

Wat kan je zelf doen?

- Het onder ogen zien dat je het hebt
- Hulp accepteren
- Medicatie gebruiken
- Regelmatig leven/slappen
- Omgeving erbij betrekken
- Lotgenoten zoeken
- Oppassen met middelengebruik

Vereniging Plusminus

- Landelijke vereniging vóór en dóór de leden
- Voorlichting
- Belangenbehartiging
- Lotgenotencontact
- www.plusminus.nl

Dank U